

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Nasga Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravišstvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat. za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Nemški mejnik v slovenski zemlji. — Politični pregled. — Štajersko: Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Gospodarstvo. — Prosveta: Slovensko deželno gledališče. Razno.

Podlistek: Simon Gregorčič. — Žena in socializem.

Nemški mejnik v slovenski zemlji.

(Dopis iz Celja.)

Na Slovenskem ni mesta, tako slovečega po rodoljubju, po domovinski ljubezni, po žilavem in neustrašenem narodnjstvu, tako imenitnega po vseh lesketajočih se besedah, v katerih se slave lepe lastnosti jezikovne trdnjave, kakor je vprav mesto Celje. To slavo si je pridobilo največ za razupitega obiska čeških Sokolov v Celju, ki naj bi bil velika manifestacija slovenske posesti, in od tedaj je Celje slavno in vsakemu slovenskemu patriotu nekaj svetega. Celjski slovenski advokatje pa veljajo za jeklene prvoborilce naših svetinj, za može biserno čistega značaja in za kremenite rodoljube.

Kar je trezno-sodečih, zdravih ljudi, ki jih ne more omamiti ceno kadilo, vedo, da je vse celjsko narodnjstvo na slovenski strani prazen humbug, da je patriotska slava, v kateri se solnčijo naši velmože in prvaki, nezasluzena, da med vsemi celjskimi slovenskimi politiki, ki so dandanes na krmilu, ne najdete nesebičnega, vsaj nekoliko požrtvovalnega moža, ki bi hotel res vestno izpolnjevati ulogo narodnega delavca, in ki bi po svojih najboljših močeh hotel čuvati nad usodo slovenskega posestnega stanja v Celju. Dandanes v tako izpostavljeni jezikovni trdnjavi nima slovenski narod moža, ki bi mu mogel z mirno vestjo zaupati, da bo branil in varoval našo last. V Celju so doma fraze, go-

vorica o celjski požrtvovalnosti in rodoljubnosti je laž, strašna laž.

Predno pišem nadalje o teh prežalostnih razmerah, se moram nekaj zavarovati. Pisati hočem v prihodnjem o osebah, ki stoje na javnih in vidnih točkah, ki „vodijo“ naše narodne gibanje, ki so „na čelu“ naše narodne vojske v tej nevarno izpostavljeni utrdbi slovenske zemlje. Omenjati osebe je kočljiva stvar, napadli me bodo, da sem osebni, da sem subjektiven, da ne znam ločiti stvari, za katero se borim, od osebe. In zoper to se moram zavarovati. Ako pišeš o naših javnih razmerah, ne moreš molčati o osebah, ki povzročajo te naše javne razmere; dajmo zaživa ožigosati počenjanje in vse obsodbe vredno malomarnost naših politikov! Dajmo jim priložnost, da se branijo, da razložijo, kaj so si mislili pri svojem „narodnem“ delu!

Dr. Josip Sernec je danes tip celjskega prvakarstva, on je vodja celjskih denarnih zavodov, 28. leto predsednik „Čitalnice“, častni član teh in teh narodnih občin i. t. d. Za zidanja celjskega „Narodnega doma“ je mož igral važno ulogo, „nadzoroval“ je stavbo in za to trudapolno delo je vlekel „primerne“ dijete, kar so mu neki narodni krogi zamerili, dr. Filipič mu je ob tej priliki nekaj pametnih povedal, no, stvar je znana. Dr. Sernec je odvetnik in pri narodu zelo nepriljubljen, v Celju združujejo z njegovim imenom nadevek „cokljo“, kar bi pomenilo, da ta gospod ovira in zadržuje ostale narodne delavce. Toti rodoljub hodi v gostilno „Narodnega doma“ in igra piquet, vsako leto govori kot predsednik „Čitalnice“ Silvestrov govor in vošči vsem članom srečo. Ob prodaji zemljišča za schulvereinsko šolo v Gaberjih je igral najvažnejšo ulogo, ker je predsednik društva „Dijaški dom“, ki je bilo lastnik prodaj-

nega zemljišča. Da vidi in sliši slovenski svet, kako „diplomatsko vlogo“ je celjski „rodoljub“ dr. Sernec igral pri tej izdajalski prodaji, navedem, kaj piše o tem „D. W.“ v 73. šte. leta 1905.: „Dr. Sernec je pred zaključkom pogodbe vedel za to, da bo zemljišče „Dijaške kuhinje“ rabilo za nemško šolo. Da malo pomagamo spominu dr. Serneca, navedemo, da smo (namreč Nemci) poskušali, da bi si prihranili razne stroške za prepisavanje, dr. Serneca pregovoriti, da bi prodal zemljišče naravnost mestni občini (ki bo sezidala nemško šolo, in ne mizarju Nasku, ki je bil navidezen kupec, samo da posreduje prodajo), kar pa je odklonil z utemeljenjem, da tega ne more storiti, ne da bi se izložil napadom. Takrat je tudi „smehljaje“ pripomnil, da bi bilo zemljišče še ceneje, ako bi se na novi šoli poučevalo „dvojezično“.

Iz tega sledi, da je bil dr. Sernec tisti, ki je prodal slovenski svet, namenjen za „Dijaški dom“, Nemcem, da sezidajo učilnico, kjer bodo rastli slovenski renegatje in omogočili, da bo čez nekaj desetletij celjska okolica nemška. Tako je slovenski politik reševal svojo domovino, tako je delal mož, vodja štajerskih Slovencev, ki zavzema med njimi eno najvažnejših mest. Štajerci ga trpe nad seboj, da seka pri korenini slovensko lipo! To je treba zabeležiti v anale, da bodo naši potomci vedeli, kako je slovenski rod začetkom 20. stoletja branil svoj dom. Naši zanamci se bodo čudili nad to kratkovidnostjo in kleli bodo svoje očete, ki so na izdajalski način metali grudo svojih dedov tuju v žrelo!

Zjokati se mora Slovenec nad Celjem, kakor se je zjokal Jezus nad Jeruzalemom.

A.

Simon Gregorčič.

Dr. Henrik Tuma — Gorica.

(Dalje)

V zadnjem pismu kratko pred smrtjo se pesnik imenuje sam Job-Jeremija, v pismu na nadškofa Sedeja, ki je goreč član ecclesiae militans. Ne najdemo med pesmami Simona Gregorčiča niti erotičnih pesmi v pravem pomenu besede, saj ne gre dalje nego „veliki klerikalni“ pesnik Anton Medved. Spolne ljubezni takne se le enkrat „Izgubljeni cvet“, I. 27. in to v najnedolžnejši obliki. Kako lepo skromno je, uprav za krščansko devico pred oltarjem pisana, „Nevesti“ II. 84. Najkarakterističnejše v tem obziru je pesen „Na semnju“ II. 66. Le šegava, lahna, opisuje telesno krasoto deklinje, in kako skrbno se ogne vsemu „nečistemu“: „Snežno beloto deviškega vratu, Le zatemnila bi vrstica zlata! Lepa, najlepša si sama ob sebi, — — —“ Vsa pesniška snov Simona Gregorčiča izrečena je v ljubezni do bližnjega:

Odpri srcé, odpri roké,
Otiraj bratovske solzé I. 8.

Siromak I. 17, Daritev I. 25, Drazba I. 146, Pozabljenim I. 111; — prijateljstvo: Slovo in naročilo I. 83, Grobni spomenik I. 97,

Prijateljem II. 101; — ljubezen in toga porodnem kraju: Veseli pastir I. 10, Soči I. 80, Pastir I. 100, Nazaj v planinski raj I. 103, Oj z Bogom ti planinski svet I. 113, Kmetski hiši II. 95; — ljubezen do otrok: Pri zibelki I. 12, Pogled v nedolžno oko I. 19, Siroti I. 31; — ljubezen do domovine, ki se razliva preko vseh njegovih poezij: Naša zvezda I. 2, Moja srčno kri škropite I. 4, Na sveti večer I. 6, Jefejeva prisega I. 21, Na potujčeni zemlji I. 92, Domovini I. 95, V pepelnici noči I. 105, Znamenje I. 138, Eno devo le bom ljubil II. Zjasni zvezde mu temne II. 11, V eno, oh, se ne družé! II. 13, Bratje v kôlo se vstopimo! II. 17, V gaji II. 19, Hajdukova oporoka II. 31, Naš narodni dom II. 92, Velikonočna II. 111, Mojim slavilem II. 108; — sporedno s tem proslavlja delo za domovino, kitice, ki so postale prava gesla:

Na delo ne nosi mi križem rok! I. 45.

Dolžan ni samó, kar velela mu stan, I. 60.

Kar more, to mož je storiti dolžan I. 60.

Pomnik tvoj prvi tvoja dela, II. 65.

Kar storiš za narod, ostane vseláj; II. 109.

Donesi le kamen za zgradbo očine II. 109.

Mi bratje pa z delom pripravljajmo zdaj II. 114.

To silno slovensko mogočnost — II. 114.

Saj pač dovolj ognjena,
Ljubav do doma ni nobena
ki strastna ni!
A ne iz cenih besedi,
Iz del se javljaj žar strasti!

II. 143; —

tuga in hrepenenje: V mraku I. 35, Vinski duhovi I. 40, Lastovkam I. 46, V celici I. 48, Ujetega ptiča tožba, I. 69, Sreč siróta I. 75, Ti veselo poj! I. 77, Moj črni plašč, I. 86, II. 24, II. 26; deklishe in vojaške pesmi so vse priproste vsebine, izraz čiste ljubezni, zvestobe in moškega poguma. Priprostost svoje snovi pesnik sam konstatuje imenujoč se „kmet-poet“ III. 173, 174.

Simon Gregorčič ni refleksiven, podaja čustva naravnost, neizkaljena brez sklepov ali le izjemoma:

Kdor sam do večera potuje skoz svet,
Izgine sè zarjo večerno,
A ti ne zamreš, ne iznikne tvoj cvet,
Pomlajen bo v deci éveterno! II. 85 in

Narhujša je vseh bolečin I. 16.

Kesanje, krivice spomin!

kitici, ki ste dodani kakor epilog in brez katere ostane pesem sama celotna;
Ne vlada vselej svet pokoj
Sred tihga zidú;
Če ne prineseš ga s seboj,
Ne najdeš tu miru. II. 49

Politični pregled.

Avstro-ogrška monarhija.

(Sankcionirano volilno reformo) objavi uradna „Wiener Zeitung“ 2. februarja, h krati z zakoni, ki so z volilno reformo zvezani in z razpisom novih volitev. — (Nemški ljudski shod v Ljubnem), ki sta se ga udeležila tudi ministra Derschatta in Prade je sklenil resolucijo, da se doseže pri volitvah skupen nastop vseh svobodomiselnih nemških strank in da se v zbornici vživetvori klub svobodomiselnih in narodnih nemških poslancev. — (Afera Polonyi). Prejšnji budimpeštanski župan Halmos je pravosodnemu ministru Polonyju, ki ga naši čitatelji že dobro, t. j. slabo poznajo, serviral težke obdolžitve, očita mu, da je izrabljaj mandat občinskega svetništva za nakopičenje imetja. Tako n. pr. je mesto sklenilo neugodno pogodbo z reklamnim zavodom Amerling. Proti temu je nastala močna opozicija pod vodstvom Polonyja, ki je zahtevala anuliranje pogodbe. Čez nekaj dni je stavila firma predlog, da naj se pogodba razveljavi čez nekaj mesecev. Pri prihodnji seji občinskega odbora se je Polonyi na splošno začudenje zavzel za ta predlog. — Med tem mu je namreč firma Amerling poverila pravdno zastopstvo z bogatim honorarjem. Podobno vlogo je igral v zadevi špiritne tovarne Gschwindt, kjer je stavil županu predlog, da podpira Fejervaryjevo vlado, če župan reši omenjeno zadevo ugodno in mu s tem zagotovi ekspenzar. — Kavalir in šef justične uprave se ne upa tožiti pred sodiščem, pač pa je pozval Halmosa na dvoboj s pištolami.

(† Hartel). Bivši minister v Körberjevem kabinetu je po daljšem bolehanju umrl. Če hočemo napraviti pravilno bilanco o njegovem ministrovanju, moramo konstatirati sledeče: Čas njegovega službovanja velikim reformam ni bil ugoden. Vehementni jezikovni boji, ki so vihrali pod Körberjevo ero, bi jih udušili. Hartlovo življensko polje je bila beda; za politika mu je nedostajalo energije, kakor je tudi sam priznal. V njegovem času se je sprejel v Nižji Avstriji deželni šolski zakon, ki klerikalno modifcira državni šolski zakon; v njegovi zapuščini se je našel „šolski in učni red“, ki pomenja veliko koncesijo klerikalcem. Ti smejo z njegovo učno in kulturno upravo biti popolnoma zadovoljni. — Glede slov. vseučiliškega postulata smo od njega prejeli principijelno izjavo, da slovensko vseučilišče odgovarja potrebi. Toda izjava je ostala silno nekoščena in nemesena, kakor nam kaže sedanj položaj vseučiliškega vprašanja.

(Volilna reforma na Ogrskem). Svoj čas je izdelal napredni minister Kristóffy

kitica, ki je na predzadnjem mestu vtaknjena kakor misel sama za-se; — ljubezen do človeka: Sveta odkletev I. 85, Oljki I. 132.

Sentencijoznih pesmi štejem le malo:

Kdor je možak,
Strupene se kupe ne brani,
Sladké se nikdar ne vpijani I. 26.

Samostanski vratar I. 89,

Le v javnem valovju pokojnega srca

A kamor ta sreča ni dana od zgóri,
On trpi možato, junaški se bôri!

Podtika se pesniku poseben svetovni nazor, brez vsakega razloga. Morda je dala temu največ povoda krasna pesem „Človeka nikár!“

A smrti nisem vzrl nikjer!

In smrti ni! „Vedno vrtenje,
prelivajoče se življenje, prerogevanje,
prenavljanje, iz bitja v bitje prenavljanje“.

Jedro te pesmi ne vidim ni v prvem delu, ni v sklepu, marveč v središču:

Duh — Tebi hitel bo naproti,
Da enkrat tvoj obraz bi zrl,
Da zrl bi solnčnojasno lice,
obraz ljubezni in resnice!...

To je vendar opredeljena personifikacija istega izvora globoke fantazije, kakor je vstvarila Jehovo.

načrt splošne in enake volilne pravice, s katero — to je bila njegova politična ideja — je nameraval ukrotiti preobjestno kliko, ki se sedaj ščeperi ob ogrskih vladnih jaslih, dasi so nje korenice med ogrskim prebivalstvom silno šibke. Ta načrt je vseboval 56% madjarskih in 44% nemadjarskih volilnih okrajev. Dasi je razmerje med Madjari in Nemadjari na Ogrskem 53 proti 47, vzlic temu je ta načrt v narodnostnem oziru — za ogrske razmere — dosti pravičen. Pravičnost pa ni slaba stran gospodujoče klike: neumljivo se ji zdi, da bi čistokrvni Madjar politično samo toliko tehtal, kot človek, ki je imel v Evropi to nesrečo da je kot Arijeec ugle dal svet. Ne gre ji tudi v glavo, da bi veleposesnik toliko veljal, kot njegov delavec, kate rega vsak hip zamenja lahko za kitajskega kulija. Može sedanje vlade so nam poroki, da bo volilna reforma prava narodna in socialna karikatura; svoj rop nameravajo izvršiti pod lepim naslovom „kulturne in gospodarske“ premoči.

Rusija.

Vlada nadaljuje svoje protikulturno delo z najhujšim terorizmom. Ko se je volilna agitacija pričela, se je zdelo za hip, da bo terorizem vsaj za dobo boja ideje proti ideji, reakcije proti svobodni misli ponehal, da se boj izvrši s čistim orožjem. Od tod razne svobodomiselnost stilizirane enuncijacije vlade, ki so jim, ker ni bila stvar ravno preveč kočljiva, sledili tudi čini, odtod znani sklep revolucionarjev na finskem kongresu. Toda reakcija je izprevidela, da v odkritem boju ne zmaga in da mora biti boj proti kulturni ideji s protikulturnimi sredstvi, s fizičnim nasilstvom. Napisala si je kajpada s tem smrtno obsodbo; le krčeviti boj za obstanek more nam razložiti njeno brezmiselno taktiko.

(Atentati). Število političkih atentatov se občutno množi. 3. t. m. je bil usmrčen mestni glavar peterburški Vladimir van der Sannitz. In to na prostoru, kamor je imelo pristop samo 200 ljudi in še ti proti vstopnicam. 9. t. m. pa je usmrtil v uniformo vojaškega pisarja preoblečen atentator višjega vojaškega prokuratorja generala Pavlova. Bil je izmed glavnih opor reakcije ter vlade; odtod velika potrlost in strah na dvoru. Znan je zlasti po svoji ošabni izjavi v kuloarjih dume: „Idimo zopet enkrat pogledat, kaj delajo ti huligani.“ Poleg teh se vidi dan za dnem nebroj atentatov, več ali manj srečnih, kojih objekt so višja birokracija, častniki itd. Naravnost barbarski pa so komentarji reakcionarnih časnikov. Ljudomilo nasvetuje organ črnih stotnij „Ruskoje Znaniye“, naj se za vsakega umorjenega pravega Rusa obesi tri revolucionarne meščane, kakor Murmoeva, Dolgorukova itd.

In sklepni stih: „človeka sploh nikar!“ niso izraz dvojbe in obupa, ni graja stvarnika, ampak udana prošnja do Vsemogočnega, Vseljubeznivega, Vseresničnega: človeka kot jaz, ki bi imel toliko čutiti in trpeti, nikar“.

Tako so tudi okoli pesmi „O nevihti“ ptuje refleksije zavesile plašč dvojbe nad božjo dobroto, a ne pesnikove. Pesnik nam podaja le mogočno, krasno sliko nevihte in gorja — brez vsake refleksije. Je le absolutno čuvstvovanje, za-me kakor simfonija brez besedi. Saj je ravno ta čisti, absolutni izraz čustev znak velikega pesnika-lirika. Zakaj zanašati vanj nepotrebnih filozofij! Simon Gregorčič je ves fantazija, čustvo, srce in nič drugega. Fantazija pa mu ni temna, mistična, vzraja jasne, začrtane, barvite podobe.

Svetišče najlepše je tvoje srce,
Prostôra ni ondu za zlate malike,
Sezidale so ga najvišje roké,

Brezmejno kot Bog je svetišče srcá,
Skrivnostno kot on je, — — —
Vesoljno neskončnost zemlje in nebá
Z ljubeznijo sveto in živo obsega!

Nesvetega nič še ni prišlo v ta hram I. 73.

Iz mrtvega kam domovanja
Zdaj rablji srca hité?

Iščo si novega stanja,
Selijo se v — drugo srce! I. 158.

Štajersko.

K položaju. V „Slovenca“ je izšel strupen članek, ki ščuva štajerske klerikalce na novo ustanovljeno napredno stranko. Najljubtejši boj, boj do noža, to je dnevna parola, ki jo izdaja klerikalno časopisje. In kakšen je odmev na strani, kamor je to geslo namenjeno? — Z obžudovanja vredno mirnostjo in gotovostjo vrši stranka svoje organizatorično delo, ne meneč se za izzivanja, katera ji valé nje protivniki na pot. V kratkem času svojega življenja, ko si še tako rekoč ureja svoj stan, se je izkazala s takim bogastvom samostojne inicijative, s tako pozitivno močjo, da smemo upati v nje bodočnost. S kulturnim in gospodarskim delom, z mirno, politično taktiko, ki se ne udaja trenutnim čuvstvenim navalom in ki ohranja hladno kri še tako strupenim napadom nasproti v zavesti velike latentne sile s katero razpolaga, se bode vkorenila v slovenskem narodu na Štajerskem in doprinesla sijajen dokaz, da mora resnično ljudska politika biti napredna in resnično napredna politika ljudska. — Klerikalni protivnik si želi, da napredna stranka pade iz ravnotežja, da sklene križem svoje roke in se postavi na stališče dosledne negacije; želi si, da bi po tej poti izvila stranki iz rok sleherno politično inicijativo, vse pozitivno delo. Temu namenu, da odvrnejo stranko od pozitivnega dela in jo zasidrajo v plitvino časnikarskih zafrkacij, temu namenu je posvečeno to sistematično izzivanje klerikalnega časopisja. Toda vse te želje so prepobožne in ne morejo spraviti napredno stranko iz smotreno začrtanega in zavedno zasledovanega tira. In klerikalni agent provocateur se ob ponesrečenih namerah v podvojeni meri togoti.

Šovinizem in narodna nestrpnost nemškega profesorja na celjski gimnaziji. Pod tem naslovom priobčuje zadnja „Domovina“ nečuden slučaj, ki se je dogodil pred nekaj dnevi na tem zavodu. Nek slovenski dijak je imel pred seboj svojo učno knjigo, katero je zavlil, da jo bolje zavaruje, v poseben papir ter napisal na zavitek: „Zgodovina“. Profesor zgodovine, g. Lex zapazi slovenski napis na zavitku in ta edina slovenska beseda: „Zgodovina“ ga tako razkači, da osorno in razburjeno skoči nad dijaka ter mu grozeče izjavi, da slovenski napis na zavitku knjige ni dovoljen. Djak je pač mislil, da je to le takozvan slab dovtip, kajti svojo knjigo sme pač vsakdo označiti kakor mu drago in pride družega dne z isto knjigo in z istim napisom zopet v šolo. Ko profesor Lex to vidi, se ni mogel več brzdati, plane nad ubozega dijaka ter mu kratko

Uzori — Iz ognja našega srca

Iz isker našega duhá; — I. 160.

Iz luči večne so rojeni II. 148.

Srce človeško sveta stvar

Svet, nebo in pekel svira

Na prečudne strune té —

Oj ti lira, oj ti lira,

Ti človeško si srce! III. 129.

A ne more se iz teh kitic sklepati na svetovni nazor pesnika, da je čuvstvo in vest najvišje vodilo človeka, vsaj sklepa sam:

Zató pa sveti vsak uzór

Nam gor, kjer je njegov izvór! I. 160.

Naravnost sebe kot predmet si je vzel pesnik „Na bregu“ I. 37, kjer se vzpenja do krepke močate volje: „Ti stréti me moreš, potrétí nikdar!“ in „Prijeteljem“ II. 101, „Zahrula náme je „nevihta s Krasa“, (dr. Mahnič).

Ravno v tej pesmi protestuje pesnik, da se mu podlagajo nekatoliška stremljenja:

„Boga celo iz rož mi hoče vkrasti:

In vendar tudi te so božji dar:

In dobro vem, da niso mu k nečasti,

Čeprav za cerkev niso in oltár —

Saj kaže vendar sleherna njih črta,

Da seme njih iz božjega je vrta!“

S temi stihii je pač pesnik zavestno in očitno označil svoje versko stališče: Videl je povsodi le božjo roko, božji izvor! (Dalje prih.)

in malo prepove, da ne sme svoje knjige s slovensko besedo označiti, da mu to enkrat za vslej prepoveduje in da je vaje, da se njegovim poveljem vsakdo brez pogoja pokori. Dijak pa je moral zavitek s slovensko besedo: „Zgodovina“ na mestu odstraniti. Ta dogodbica nam priča nad vse jasno, kak duh veje v c. kr. gimnaziji v Celju, kake ideje oživljajo in vodijo profesorje na tem zavodu in kako tu odgajajo in izobružujejo naše sinove.

„Slovensko trgovsko društvo“ v Celju vabi na plesni venček, ki se vrši dne 2. svečana 1907, v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Celju, na korist fondu za ustanovitev trgovske bolniške in podporne blagajne za Spodnje Štajersko. Začetek ob 8. uri zvečer. K plesu svira polnoštevila Celjska narodna godba. Vstopnina za osebo K 2—; za obitelj do 3 oseb K 5—. Toaleta promenadna. Vstop je dovoljen samo vabljenim. Vabilo velja kot legitimacija.

„Domovina“ je prinesla načrt „Narodnega sveta za Štajersko“ in predlaga sledečo sestavo: I. skupina: polit. stranke: narodna; 5, katoliška: 5 deleg. skupaj: 10 del. — II. skupina: časnikarstvo: „Domovina“, „Narodni list“, „Slovenski Gospodar“, „N. Slov. Štajere“, „Pos. Straža“ po 1 delegata skupaj: 5 del. — III. skupina: polit. in stanovske organizacije: štaj. slov. dež. odbornik 1 del., štaj. slov. dež. poslanci 1 del., štaj. slov. drž. poslanci 1 del., kmetska zveza 1 del., slov. trgi 1 del., odvetniško društvo 1 del., učiteljsko društvo 1 del., štaj. odsek prof. društva 1 del., podružnice c. kr. kmet. družbe za Štajersko 1 del., zadružna zveza 1 del., skupaj: 1 del. — IV. skupina: važne narodne institucije in obrambna društva: štaj. podružnice društvo sv. Cir. in Met. 1 del., štaj. sokolska društva 10 del., štaj. kršč. soc. zveza 1 del., štaj. podr. slov. plan. društva 1 delegata, skupaj: 5 del., članov 30. — V. skupina: vsi predsedniki krajnih odborov nar. sveta so obenem odborniki obč. zbora. Torej bi štel občni zbor 50 članov.

V zadevi nečuvnega postopanja nemškega profesorja proti slovenskemu dijaku na celjski gimnaziji je vložil posl. dr. Korošec interpelacijo v drž. zboru.

Shod v Žalcu. „Katoliško društvo“ je sklicalo javen shod, na katerem je govoril državni poslanec g. dr. Korošec. Ko je zašel na gospodarsko polje in poročal o hmeljarskem prenehanju zakonu, ki ga je državni zbor v vsi naglici in precej površno sklepal, se je g. poslanec vkradlo v govor toliko temeljnih pomot, da se je shod bogato nasmejal na stroške poslančevega neznanja in neumevanja. Ker predsednik „Kat. društva“ ni hotel podeliti naprednikom, ki so bili v veliki večini, besede, je došlo do burnih prizorov in je moral dr. Korošec s svojo družbo shod zapustiti.

Žena in socializem.

Spisal Avguštín Bebel.

Zena v sedanjosti.

Nadaljni zakonski zadržki in ovire. Številno razmerje obeh spolov; njega vzroki in posledice. (Dalje.)

Kot posledica opisanih razmer so se razvile pri ženski razne lastnosti, ki se od rodu do rodu ponavljajo in spopolnjujejo. Može se nad tem sicer dokaj radi jeze, pozabijo pa, da so dali ravno oni pravi povod k tem lastnostim in da jih s svojim obnašanjem umetno vzgojujejo. K tem ženskim lastnostim prištevamo tako izborna gibčnost njenega jezika in nepremagljivo hrepenenje po klepetavosti t. j. nagnenje, pogovarjati se cele ure o najbolj neznatnih in brezpomembnih stvareh. Mislijo na same zunanjosti, kako se lepiti, kako vzbude pozornost. Iz tega izvira ono opično posnemanje vseh modnih oslarij; dalje ljubosumnost in nevoščljivost napram sotovarišicam.

Te lastnosti opažamo že v najnežnejši dekliški dobi, z edino razliko, da so tu več tam manj razvite. Te lastnosti so nastale pod pritiskom socialnih razmer; popolnjujejo se in razvijajo s podedovanjem, vzgledom in vzgojo.

Koroško.

Zakaj zavijate? Zadnji „Mir“ se tudi zaletava v naš članek „Koroška — izgubljena“. Obžalujemo le, da je „Mir“ zavozil na „Narodov“ tir ter da polemizuje s člankom po „Narodovo“. Trga nekaj stavkov iz celote, ki dobi vsled tega ves drug pomen. Ta „drugi pomen“ jemlje „Mir“ kot premiso svojim daljnim logičnim izvajanjem. Ali je tudi „Miru“ treba razlagati, da tako bojevanje ni pošteno? Roko na srce, ako iskreno mislite, morate priznati, da so bile vse misli članka „Koroška — izgubljena“ izrečene z najboljšim namenom in da bi moral tako misliti vsaki izmed sedanjih voditeljev koroških Slovencev, ako nima kakih postranskih namenov. „Mir“ se norčuje iz onega odstavka, ki pravi, da je treba koroške Slovence navdušiti, da jim je dvigniti pogum in vzbuditi narodno zavest. Seveda „Mir“ pozablja pristaviti, da je ta odstavek le odgovor onim Jeremijam, ki mislijo, da morajo slov. narodu na Koroškem povedati, da je ta narod izgubljen, da je mrtev in da naj leže v grob. Kaj je bolj zdravilno, prvo ali drugo — na to naj bi dal odgovor „Mir“. Jako nepremišljena — nastopamo v rokavicah — je „Mirova“ trditev, da smo priskočili na pomoč kranjskim klerikalcem. Iz pisave „Našega lista“ ste lahko prepričali, da smo kranjske klerikalne poslance zaradi njih postopanja glede koroških mandatov prav tako obsojali in jih še obsojamo, kakor obsojamo kranjske liberalne poslance, ki za koroške Slovence takrat ko je bil čas za to, niso ničesar storili. Zmisel članka „Koroška — izgubljena“ pa je kakor sami prav dobro veste ves drugi. Glede koroških mandatov stojimo danes pred fait accompli. Do prvih volitev se v tem pogledu ničesar več izpremeniti ne da. Torej kaj sedaj? Vi odgovarjate: „mi smo umrli“; mi pa pravimo: treba je živeti. To je v dveh besedah povedan ves zmisel toli obrekovanega članka. „Mir“ zopet trga iz celote stavek: „volitev poslanca je stranskega pomena“, pozablja pa zopet pristaviti, da stoji pred tem stavkom zapisano, da nikakor ne podcenjujemo volitve samosvojega poslanca, da pa iz volitev poslanca za življenje ali smrt kakega naroda ni odločilnega pomena, da je marveč sto in sto drugih činiteljev, ki dajo narodu živeti in le v primeri s temi činitelji je volitev poslanca stranskega pomena. Tako je umeti oni stavek in tako — mirno trdimo — ste ga tudi pri „Miru“ umeli. Čemu torej zavijate in pretvarjate? Na ta način vzgajate koroške Slovence in „Mirove“ bralce? Da bo „Slov. Narod“ hlastnil po „Mirovem“ članku je samoobsebi umevno

Nerazumen vzgojitelj ne more drugih zazumno vzgojiti.

Če si hočemo vstvariti jasen pregled o postanku in razvoju dobrih ali slabih lastnosti spolov ali celih narodov, se moramo podati prav na isto pot, kakor stopa moderna prirodznanstvena veda, kadar določa o postanku in razvoju životinj po njih plemenu, vrsti in lastnostih. To so oni iz materialnih življenjskih pogojev se razvijajoči zakoni, ki silijovsako živo bitje, da se tem prilagodi; tako, da tvorijo polagoma le-ti bistvo in značaj dotičnih životinj.

Tudi človek se ne razvija nič drugače kakor se godi to v naravi; on je, s fiziološkega, životoslovnega stališča, živalsko bitje na najvišji stopnji razvoja. Mnogokrat se seveda tega o njem noče priznati. Stari so imeli že pred tisoč leti, ko ni bilo o modernem prirodznanstvu ne duha ne sluha, o vseh človeških zadevah mnogo bolj razumno naziranje kakor jo ima človeštvo danes. In kar je glavno: svoje na izkušnje se opirajoče naziranje so tudi dejanski izvedli. Z navdušenim občudovanjem slavimo lepoto in moč grških mož in žen, prezremo pa popolnoma, da ni vplivalo na dušo in telo tega naroda niti srečno podnebje niti očarujoča priroda ob morju ležečih pokrajin, ampak da so imela le po državnih oblasteh z doslednostjo izvedena vzgo-

in le čudimo se, da je čakal s tem od sobote do srede; saj kjer je treba ubijati in obrekovati, je „Narod“ vedno prvi zraven. Z „Narodom“ smo tudi že spregovorili besedo glede našega članka. Odveč bi torej bilo se spuščati z njim v kako brezplodno polemiko tembolj, ker še do danes ni popravil onih neresnic, ki smo mu jih dokazali, da jih je napisal v doma.

Slovenski kandidat. Koroški Slovenci nameravajo — po poročilu Tagespošte — kandidirati v slovenskem volilnem okraju župana Urbana Piskernika.

Primorsko.

Glagolsko vprašanje. Nov odlok rimske kurije v tem vprašanju, ki bode v kratkem publiciran, se opira na odlok iz l. 1893., ki dovoljuje glagolsko liturgijo le v onih cerkvah, kjer se je rabila nepretrgoma zadnjih trideset let. Novi odlok zavzema isto stališče s podvojeno energijo in resolutnostjo. Vatikanski krogi so se udali pritisku avstro-ogrškega poslanika Szeecsenyja, ki z vsem svojim vplivom zasleduje Slovanom sovražno politiko na Vatikanu. Naloga jugoslovanske delegacije je, da prepreči s primernim protestom v zunanjem ministertvu sistematično protislovansko politiko, kakor jo uganja g. Szeecseny.

„Slovenska čitalnica“ v Solkanu vabi na redni občni zbor, kateri bode v soboto dne 2. febr. 1907. v društvenih prostorih. Začetek točno ob 4. uri popoldne. — Dalje vabi na društveni ples, kateri priredi v soboto dne 2. februarja 1907. v prostorih gosp. Alojzija Mozetiča. Začetek ob 8. uri zvečer. Pri plesu svira oddelek vojaške godbe. Vstop je dovoljen samo društvenim članom. Vstopnina 2 K.

Nemci v Trstu. Kakor je izjavil Pogačnik na nemškem ljudskem shodu v Ljubnem, se tržaško vodstvo ni odločilo, da s samostojno kandidaturo sešteje svoje glasove, ali pa da odda pri prihodnjih volitvah kakemu protiiredentističnemu kandidatu nemške glasove. — V kratkem se ustanovi v Trstu nemško politično društvo, ki bode imelo namen, da postavi odpor italijanskim vplivom.

Gospodarstvo v tržaški mestni knjižnici, ki jo upravlja državni poslanec Attilio Hortis je po poročilu listov „Sole“ in „Indipendente“, tako zanemarjeno, da so izginile iz knjižnice zelo važne listine iz l. 1848. in avtograf znanega humanista in poznejšega papeža Eneja Silvija, ki je bil rodom Tržačan.

Kranjsko.

Nemška požrtvovalnost. Prireditvi, ki jih je koncem minulega leta vprizorila ženska po-

jevalna in telo razvijajoča načela tako mogočen vpliv na lepoto in moč telesa kakor na izredno ostrino in gibčnost duha. Namen take vzgoje si je stavljal država kot svojo nalogo. Ni čuda, če so posledice te vzgoje kmalu pokazale pri celem narodu. Žensko so sicer, v primerju z možem, v duševnem oziru že tedaj zanemarjali, ne pa pri telesni vzgoji. V Šparti, kjer so najbolj gledali na telesno vzgojo, so hodili fantje in dekleta dokler niso dorasli, povsem nagi okrog in se skupno urili v telesnih vajah, igrar in rokoborbar. Da niso zakrivali človeškega telesa in da so se vedli napram naravnim stvarjem povsem naravno, je imelo to dobro stran na sebi, da niso poznali tiste velike spolne razdražljivosti, ki se nam jo danes vceplja z ločitvijo občevanja obeh spolov od mladih nog pričenshi. Kakšno je telo tega spola in kakšni so njegovi posebni organi ni bila drugemu spolu nikaka skrivnost. V nobeni kretnji ali igri se ni šlo za dvoumnost. Natura je bila natura. Spol se je veselil na lepoti družega. K naravi in k naravnemu občevanju se mora človek vrniti, otrestiti se mora spiritualistiških naziranj o samem sebi s tem, da vpelje tak način vzgoje, ki odgovarja naši kulturni stopnji in mora vstvariti s tem splošni telesni in duševni prepored.

družnica nemškega „Schulvereina“ pod etiketo dobroteljske in katerih so se udeležili tudi oficijalni krogi, sta donesli čistega dobička 1625 K 75 v. Ta veliki znesek se je izročil kuratoriju nemške šole v Šiški.

Kandidatura prof. Peerza. „Grazer Tagblatt“, organ nemške ljudske stranke se primerno norčuje iz vsiljivosti in samohvale prof. Peerza, ki je dal v „Kočevski deželi“ razglasiti, da se podere svet, če njega Kočevci ne pošljejo na Dunaj.

Volitve v tržaško delavsko zavarovalnico proti nezgodam so odkrile, kako zelo napreduje socialna demokracija med tobačnim delavstvom. V tobačni tovarni, ki je veljala za nepremagljivo trdnjavo klerikalne stranke, je dobila socialno-demokratska stranka pri teh volitvah 539 glasov, kar je proti 42 glasovom ki jih je prejela pri predzadnjih volitvah, gotovo impozanten napredek. Socialno-demokratska strokovna zveza tobačnih delavcev izdaja izborni urejevan mesečnik „Tobačni delavec“, ki širi slojno zavest med delavstvom in ki je gotovo pridodal svoj delež k lepemu vspehu.

Kopališče Čatež v krškem okraju je v pretečeni sezoni obiskalo 1099 oseb. Od teh jih je bilo 620 iz Kranjske, 309 iz drugih dežel tostranske drž. polovice, 170 pa iz dežel ogrske krone. 700 oseb je bivalo v kopališču do tri dni, 200 od 3 do 7 dni, 190 od 7 do 14 dni, 9 pa dva do tri tedne.

Kranjski vodovod ki bode oskrboval Kranj in okolico z zdravim vodo, začno graditi z letošnjim letom. Vporabili se bodo v to svrhu čemšeniški studenci, ki oddajajo celo avgusta meseca na sekundo 17,6 litrov vode, katero je kemična in bakteriološka analiza označila kot studenčino idealne kakovosti. Nje temperatura znaša v maju 7,5 stopinj Celzija in vzrase do septembra komaj za poldrugo stopinjo. — Stroški so določeni na 620.000 kron: 40% jih prevzame država, ostalo svoto pokrijeta dežela in interesi (a 30 K). — Vzdrževanje pripade Kranju skupno z drugimi občinami; kvoto izdatkov določa deželni odbor kranjski.

Gospodarstvo.

Mlekarski shod, ki je zboroval 14. t. m. v Ljubljani je sklenil sledeče resolucije: I. 1.) znižanje žel. tarife v tem obsegu, da velja tarifa tov. blaga za brzovoz. blago; 2.) Vvedba hladilnih vozov na progi Ljubljana-Trst (Reka); skrbno ravnanje z mlečnimi posodami: sprejemanje mleka in masla 1/4 ure pred odhodom vlakov. II. Vse zadruge naj dajo preiskati svoje mleko glede na toščo pri ljubljanskem kemičnem preskuševališču. III. Zadruga zveza naj skrbi, da so mlečni izdelki vseh zadrug enake kakovosti, dalje naj centralizuje prodajo mlečnih izdelkov,

Pri nas so v navadi, zlasti kar se tiče ženske vzgoje, zelo čudni pojmi. Da naj ima tudi žena moč, pogum in odločnost, se smatra pri nas kot nekaj krivoverskega, kot „nežensko“, čeprav nihče ne bo zanikal, da bi s temi lastnostmi obvarovala ženska marsikatero neprijetno in neprijetnost. Ženo se kakor v duševnem tako tudi v telesnem oziru, kakor se tiče vzgoje, kolikor mogoče ovira. Tudi nespamet njene obleke opravlja ta lepi namen. Današnji kroj obleke ovira žensko na brezmejen način pri njenem telesnem razvoju, vničuje jo v vsakem oziru, in vendar je dobiti le malo zdravnikov, ki bi se bojevali proti današnji ženski obleki, če tudi jim je njena kvarljivost prav dobro znana. Iz bojazni, da izgube pri svoji pacientinji dopadajenje, molče rajši ali pa celo hvalijo njeno prismojenost. Moderni kroji ženske obleke ovirajo ženo pri prostem gibu, škoduje njeni rasti in ji vceplja čut slabosti in onemoglosti. Njena obleka je v nevarnost njej in celi okolici: v sobi in na cesti dviguje neprestano prah kvišku. Tudi stroga ločitev obeh spolov v družabnem občevarju kakor v šoli — vzgojevalna metoda, ki odgovarja docela onemu spiritualističnemu naziranju, ki ga je uvedlo krščanstvo v vse, kar je v zvezi s človeško naravo — ovira zelo razvitek žene.

razširi naj s primerno reklamo i. t. d. domači trg, stremi naj za zakonito definicijo „masla“ in za tem, da se mlečna trgovina uvrsti med koncesionovane obrti — podelitev koncesije naj bi bila odvisna od zdravstvene policije in zadrugnih zvez. IV. Določi naj se trajno članstvo pri mlekarskih zadrugah vsaj nad tri leta. — Slovenska mlekarska šola: mlekarski tečaji. — Razširjenje delokroga mlekarskih zadrug na jajčno trgovino. Tesnejša mlekarska organizacija. — Posredovanje zadrugne zveze pri nakupu goveje živine.

Prosveta.

Slovensko gledališče. V nedeljo 20. t. m., popoldne (par) se ponovi tretjič v sezoni Stolbova veseliga „Na letovišču“, zvečer (nepar) pa tretjič v sezoni slovita Hauptmannova dramska bajka „Potopljenci v ognju“. — V torek, 22. t. m. (par) se vprizori prvič na slovenskem odru Donizettijeva tragična opera „Lucia di Lammermoor“. — Vprizoritev Stolbove šaloigre „Na letovišču“ je bila pri reprizi manj točna, kot prvi pot. Paziti je, da se vrstitev nastopajočih oseb na odru vrši z večjo akurateso. Glede posameznih vlog ni ničesar novega dostavljati. Gosp. Boleška je tudi sedaj pretiraval in nam podal hiperkarikaturu, ki ni v notranjem soglasju z ostalimi figurami igre. Ga. Danilova, ki je idejo o svoje vloge že zadnjič izvrstno pogodila, se je v tem času bolj seznanila z besedilom, kar se je poznalo na gladkejšem izvajanju.

Ljudski koncert „Glasbene Matice“. V nedeljo 13. t. m. je priredila „Glasbena Matica“ v veliki dvorani „Uniona“ ljudski koncert, ki je sijajno uspel. Dvorana je bila do zadnjega kotička polna, mnogo ljudi pa sploh ni dobilo prostora. Zanimanje za ta koncert je bilo vsekakor velikansko, in „Glasbeni Matici“ se mora le čestitati, da je prišla na idejo, prirediti poljudne koncerte in tako omogočiti tudi širšim slojem muzikalno izobrazbo. Glavna zasluga za krasen uspeh gre koncertnemu vodji g. Mateju Hubadu, ki je energično in temperamentno z mojstrsko roko dirigiral impozanten zbor in orkester tukajšnje vojaške godbe. Kot prva točka se je izvajala izvirna slovenska skladba A. Foersterjeva „Turki na Slevici“ za solo, zbor in orkester. Kompozicija je velikanska, polna lepih slik in veledramatičnih momentov, zelo spretna ilustracija Stritarjeve pesnitve. Skladba je bila izborna izvajana. Občinstvo je sprejelo noviteto z velikim navdušenjem in je priredilo navzočemu avtorju prisrčne ovacije. Gospod vitez Cammarota je predaval z najboljšim uspehom neko italijansko arijo in Oreficeja „Chopenova smrt“. Najbolj pa se je odlikoval z Nedvedovo pesmijo „Pogled v nedolžno oko“, kjer je prišel njegov mili, visoki glas do najpopolnejše veljave,

Žena, ki ne more porabiti vseh svojih sposobnosti, pokvečena pri razvijanju svojih zmognosti, utegnjena skrbno v najožjem duševnem obzorju, ki ima pristop skoro samo le v žensko družbo, taka žena se gotovo ne more dvigniti nad vsakdanost. V takem duševnem obzorju ne vidi družega nego kar je v njeni najbližji okolici: sorodniški dogodki in kar stoji s tem v zvezi. Celourno pogovarjanje o največjih brezpomembnostih in nagnjenje k klepetavosti se na ta način vzgojuje in pospešuje, kajti v eno smer se morajo razviti njene duševne lastnosti. Marsikdaj pride vsled tega mož v resnične neprijetnosti, do obupnosti proklinja taka svojstva žene, ali prav on, glava stvarstva, ima največ teh nagnjenj na svoji vesti.

Vse današnje družabne in spolske razmere silijo ženo k poroki, zato je povsem naravno, da so ženitovanjski in zakonski pogovori glavni del njenih pogovorov in stremljenj. Telesno slabša, vsled navad in postav možu podvržena, dobi ženska glavno orodje proti moškemu v svojem jeziku. Seveda, tega orožja se tudi poslužuje. Nekako tako je nadalje z njenim nesmiselnim lepotičenjem in željo, vsakomur dopasti, katere slabe lastnosti najdejo čestokrat v modnih prismođarijah svoj vrhunec, kar je spravilo že toliko očetov in zakonskih mož v največje sti-

za kar je žel največje priznanje. Gospod Julij Betteto — naš marljivi domači umetnik — je pel s svojim sonornim basom Hudovernikovo „V celici“, za kar je žel obilo pohvale. Mešan zbor je zapel dovršeno in z najlepšim uspehom Premrlovo pesnico „Lilije“, in krasno, pretresujočo odo „Nazaj v planinski raj“. Program je zaključil Bendlov „Švanda dudak“. Bendlova skladba je spretno koncipirana, polna življenja in ognja. Takoj po prvih taktih spoznaš, da poslušaj pristno češko, slovansko godbo. Poleg mešanega zbora in orkestra so nastopili v tej skladbi tudi solisti g. vitez Cammarota, g. J. Betteto in gđe. Šusteršič, ki so vsi v največjo zadovoljnost rešili svojo ne lahko ulogo. „Švanda dudak“ je bil izborni nastudiran in je takisto mojstrsko bil izveden. Želeti bi bilo, da se koncert v kratkem ponovi.

Slovensko deželno gledališče.

(Dalje.)

Že nekaj let se vršita koncem vsake sezone po dva občna zbora Dramat. društva. Na prvem se vedno konstatuje, da se vzlic skrajni štedljivosti odbora in vzlic vsemu naporu intendant ne more več dalje, ter se prav resno govori o tem, da naj se opera in opereta opustita ter goji le še drama ali pa naj se gledališče docela zapre. Mučni so ti občni zbori in ne vdeležuje se jih zato nihče. Potem pa se vrši zopet nekaj odborovih sej, pri katerih ugibajo odborniki dolge večere jeznomračnih obrazov, kako bi vendarle še rešili Ljubljano in slovenski narod sramote, da se je moralo zapreti edino slovensko gledališče. Živa duša ne ve sveta in nihče ne zna pomagati. Odbor si torej mora pomagati sam. In intendant in blagajnik begata po Ljubljani kakor bankeroten trgovec ter iščeta nervozna in žalostna rešilne bilke. Koliko samozatajevanja jima je treba pri tem vedno in vedno ponavljajočem se beračenju, tega g. F. L. pač niti ne sluti! Slednjič pa se vendarle iztakne sredstvo, ki končne katastrofe pač ne odstrani, nego jo je zavleče. Samo zavlačevanje tega neizogibnega bankerota pa se bo tudi enkrat — in sicer prav kmalu! — prenehalo, in takrat se pokaže vsa obupnost denarnega položaja pri našem ljubljanskem gledališču v jasni luči tudi takim ekonomom, kakoršnega se kaže g. F. L. „Primum vivere, deinde filosofari!“

Spričo takih razmer se je torej prisilno štedilo pri nas i glede repertoarja, i glede osobja i glede kostumov i. dr. Skratka: vegetiralo se je! Za mal denar se dobi pač le majhne igrance in slabe repertoire ozir. slabe predstave. Nobena umetnost ni, imeti krasen repertoire s samimi umetniki, kjer je denarja mnogo ali vsaj dovolj: največja umetnost pa je s 56.000 K vzdrževati šest mesecev operne, operetne in dramske predstave ter še šest počitniških mesecev osobju izplačevati sustentacije. Dokler ne bo imelo Dramat.

ske in zadrege. Za pojasnilo nam ni treba segati daleč. Žena je možu v prvi vrsti predmet vživanja; gospodarski in družbeno nesamostojna mora iskati v moztviji svoje oskrbovališče; torej je odvisna od moža, v gotovem oziru njegova last. Njeni položaj je slabši vsled dejstva, da prevladuje število žensk v obče številu možkih — poglavje, o katerem hočemo še govoriti. Vsled tega neenakega razmerja raste medsebojno tekmovalstvo pri ženskah. To preganjanje postane tem hujše, čim več je možkih, ki se (iz tega ali onega vzroka) ne poroče. Žena je torej prisiljena, da se pokaže v čim prikupljivejši obliki, kadar gre na lov za možem!

Če premislimo, da se ponavljajo te razmere od rodu do rodu, se ne smemo čuditi, da so pritirane danes do te skrajnosti, kakor jih vidimo okrog sebe, poostriilo je te odnošaje še dejstvo, da ni bil konkurenčni boj žensk za moža morda še nikdar tako hud, kakor danes, o čemur nameravamo še obširneje razpravljati. Končno je še prisilila ženo, da mora smatrati moztitev za oskrbovališče danes bolj kot kdaj prej, tudi vedno večja težkoča, služiti si svoj vsakdanji kruh s poštenim delom.

(Dalje prih.)

društvo najmanj 100.000 K podpornih dohodkov, dotlej bo moral odbor Dram. društva misliti v prvi vrsti le na „napolnitev blagajne“, ker ima „v estetskem oziru“ trikrat zvezane roke. To je žalostno, celo sramotno, kaj ne? —

Vzlic tej velikanski mizeriji pa je odbor dram. društva tudi v estetskem oziru storil vendarle več, kot bi se storilo v enakih razmerah kjerkoli drugod. Odkar imamo novo gledališko poslopje, je izkušal vsak intendant od g. g. ravnatelja G. Pirca, dr. V. Krisperja, notarja Iv. Plantana, dr. Fr. Tekavčiča, M. Hubada in Fr. Milčinskega, Jos. Prosenca, Janka Bleiweisa-Trsteniškega pa do mene nuditi občinstvu kolikor le možno najlepši, najraznovrstnejši in najboljši repertoire z najboljšim osebjem, ki se je moglo dobiti in plačati. V drami se je gojil vedno klasični repertoire (Shakespeare, Schiller, Lessing, Grillparzer), slovanski (Gogolj, Turgenjev, Tolstoj, Gorkij, Vrehlický, Štolba, Bozděch, Štroupežnický, Tučić i. dr.) in moderni (slovan., nem., ital., franc., angleški in nordijski); v operi pa se je vprizorilo najslavnejša umetniška dela svetovnih komponistov (Auber, Bellini, Bizet, Čajkovskij, Donizetti, Flotow, Franchetti, Glinka, Gounod, Halévy, Leonecavallo, Lortzing, Maillart, Mascagni, Meyerbeer, Nicolai, Offenbach, Puccini, Rossini, Smetana, Thomas, Verdi, Wagner, Weber i. dr.). Naj mi pove g. F. L. vsaj eno gledališče na svetu, ki bi imelo v enakih razmerah v estetskem oziru enako visoko-umetniški repertoire! (Med opernimi umetniki prve vrste nam manjkajo pač le še Beethoven, Mozart, Massenet, Goldmark in Rubinstein; toda tudi njih dela: „Fidelio“, „Don Juan“, „Čarobna piščalka“, „Sabska kraljica“ in „Demon“ sem že pripravljaj ter leže deloma tudi že docela pripravljena v gledališkem arhivu. Uprizore se torej lahko še letos!).

In g. F. L. piše, da se „v estetskem oziru ni podajalo nič drugega“, kakor to, kar bi „zabavalo dolgočasne ljudi“! — — Kaj se pa podaja danes in kaj se more podajati v bodoče?! — — In kaj se podaja drugod? — —

Gosp. F. L. pa se je v svoji strokovnjaški objektivnosti obregnil še specijalno ob mene ter me je ponižal (?) takole „... Daleč za visokim (??) ciljem stojimo mi Slovenci... Prednjačilo je ljubljansko, ki je zašlo pod nesrečno Govekarjevo ero — in kriv ni samo Govekar! — na najnižjo duševno stopnjo, ki je bila ob času mogoča...“ Reči bi moral, da so ti stavki arogantna impertinenca, ako bi ne vedel, da so zopet le izliv „sive teorije“ in skrajnega nepoznanja dejstev!

V „nesrečni“ moji eri so se uprizorila sledeča za Slovence nova operna dela: „Aida“, „Alessandro Stradella“, „Asraël“, „Brivec seviljski“ (pojo ga pravkar na dunaj. dvorni operi), „Leteči Holandec“, „Lohengrin“, „Židovka“, „Marta“, „Porta pesem“, „Mignon“, „Othello“, „Nema iz Portici“, „Tell“, „Car in tesar“, „Onjegin“, „Pikova dama“, „Mara“, „Tosca“, „Glumači“, „Poljski žid“, „Hugenoti“, „Bohème“, „Hoffmanove pripovedi“, „Biseri“ ter „Ruslan in Ljudmila“... Koliko oper starejšega repertoira smo dali uprizoriti nanovo še poleg teh opernih novitet, ne bom navajal, ker že navedena imena dokazujejo, da je stal operni repertoire v „moji eri“ na najvišjem umetniškem nivou.

Na dramskem polju pa se je moglo storiti še več, saj smo imeli v vsaki sezoni vsaj 20 novitet, torej tekom moje „ere“ vsaj 120 novih dram iz malone vseh evropskih jezikov. Uprizarjali smo opetovano dela Shakespeara, Schillerja, Lessinga, Anzengruberja, Raimunda, Ibsena, Gogolja, Tolstega, Turgenjeva, Gorkega, Wildea, Halbea, Sudermanna, Hauptmanna, D'Annunzia, V. Huga, Sardoua, Bissona, raznih čeških, poljskih in hrvatskih novejših in starejših avtorjev in še sledeča izvirna slovenska dela: „Za pravdo in srce“, „Sin“, „Deseti brat“, „Divji lovec“, „Izmajlov“, „Jakob Ruda“ (Iv. Cankarja), „Brat Sokol“, „Učenjak“, „Legijonarji“, „Kralj na Betajnovi“ (Iv. Cankarja), „Ljubislava“ (E. Kristana), „Cigani“, „Krpan“, „Testament“ in „Egoizem“. Dram starega repertoira pa smo ponovili vsaj 150.

Dasi je delovanje na dramskem polju zaradi jezikovnega konglomerata med našim igralskim osebjem sila težavno, je torej vendarle naša drama za moje dobe storila čim največ: dosegali smo najvišje število novitet, najvišje dohodke ter smo stali glede repertoira na tisti višini, ki jo je bilo spričo denarnih sredstev in igralskega materiala sploh možno doseči... Gosp. F. L. morda še ne ve, da je odvisen nivo gledaliških predstav ne le od repertoira, nego tudi od igralcev in od zunanje opreme. S slabimi igralci in brez opreme najboljših umotvorov sploh ni možno dostojno uprizoriti, in vsakemu intendantu se smili pisatelj, ki ga mora izročiti skrajnje nesposobnemu ensemblu. Iz usmiljenja in spoštovanja pa, če le možno, sploh raje ne izroča umotvorov nedostatnemu osebjem. Tako se je zgodilo tudi v moji „eri“, da je moralo čakati marsikatero umetniško delo leta in leta ter še čaka danes v arhivu, ker ga nismo hoteli ubiti z nedostatno opremo ali s slabim personalom (n. pr. „Julij Caesar“, „Macbeth“, „Tell“, „Antigona“, „Faust“, (čaka že dve leti) i. dr.). Gosp. F. L. naj le prečita repertoirje zadnjih petih, šestih let, pa bo videl, kakšni so bili moji dramaturški načrti! Kaj vse sva nameravala z g. dr. Tekavčičem uprizoriti, a kolikokrat sva morala resignirati zaradi denarja, igralcev in zaradi publike! Toda mirno in prijetno zavest imam, da sem vsa leta kot tajnik, dramaturg in kot intendant storil vse, kar se je spričo sredstev in razmer sploh dalo storiti. In storilo se je vzlic vsemu mnogo! Da se odborovi in moji ideali niso docela uresničili, boli pač mene najbolj! Toda zgodilo se je in se bode tako tudi drugim. Naj le poskusijo dejansko uresničiti svoje načrte! Naj le vstopijo kot člani in delavni odborniki v društvo! Le iz daljave brez najmanjše žrtve streljati na odbor, to zna pač vsakdo pri nas.

(Dalje prih.)

Zakonito zavarovano.

Allein echter Balsam aus der Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Vsako ponarejanje kaznjivo.

Edino pravi je le Thierry-jev balzam

z zeleno znamko z nuno.

12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.—

Thierry-jevo centilolijsko mazilo

za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.

Razpošilja le proti predplači ali po povzetju.

Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši splošno znani in svetovno slavni.

Naročila je nasloviti na

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko.

PFAFF šivalni stroji

so najboljši

za družinsko uporabo.

Šivajo, krpajo in vezejo.

Neprekosljivi za obrtne namene,

šivajo naprej in nazaj.

! Kroglasto ležišče !

Glavni zastopnik

Fr. Tschinkel

Ljubljana • Kočevje

Mestni trg 9. v gradu.

52

Poskusite

in priporočite

izdelke

Vydrove tovarne hranil

v Pragi VIII.

Cenovnik zastonj.

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja eksportna trdka!

H. Suttner urar Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža, preje v Xranju

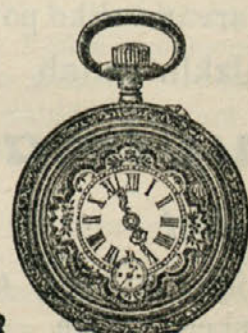
priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnine v veliki izbiri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastonj in poštne prosto. 26-38

Pozor, gospodje in gospodične!

V svoji lekarniški praksi, ki jo izvršujem že več nego 30 let, se mi je posrečilo iznajti najboljše sredstvo za rast las in proti njih izpadanju KAPILOR šte. 2. Povzroča da postanejo lasje dolgi in gosti, odstranja prah in vsako kožno bolezen na glavi. Naročila naj bi si ga vsaka družina. Imam premnogo zahvalnic in priznalic. Stane poštne prosto na vsako pošto 1 lonček 3 K 60 h, 2 lončka 5 K. Naroča naj se samo od mene pod naslovom

Peter Jurišić

lekarnar v Pakracu šte. 68 v Slavoniji.

Rimska cesta 2.

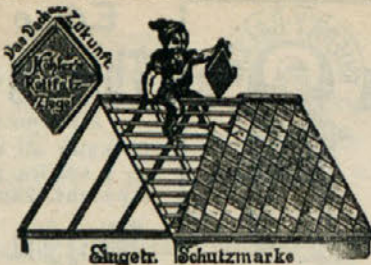
Hišterjeve ulice 5.

Prva kranjska tvornica klavirjev v Ljubljani

WARBINEK-ovi
piani so neprekosljivi!

Klavirji, harmoniji, tudi samoigralni, električni. Prodaja se tudi na obroke. Stare klavirje jemljem v zameno. Dajem tudi na posodo. Uglajevanja in poprave se izvršujejo točno in dobro. Solidne cene. Petletna garancija. Prepričajte se osebno.

6dlikovana
v Parizu s častnim
križcem, diplomo in
zlato medaljo.
Patentirana
v 30 državah.

Streha prihodnosti!
Cementna zarezna strešna opeka
iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!
Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz
vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnin na Glincah
pri Ljubljani.

Češko posteljino perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9-60, boljše
vrste K 12—, belo puhasto naskubljeno
K 18— K 24—, snežnobelo puhasto na-
skubljeno K 30—, K 36—. Razpošilja se
franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti
povrnjeni poštnini.

Benedikt Sachsel, Lohes 369, P. Pízen, Češko

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvaž-
nejša knjiga o preoblagodarjenju z
otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja
diskratno proti 90 v. v avstr. poštah
znankah ga. A. Kaupa, Berlin S.W. 296
Lindenstrasse. 50.

Le „Zvezdna“ cikorija

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

Pozor gospodje in mladeniči!

V svoji lekarniški praksi, ki je izvršujem že več nogo 30 let, se mi je posrečilo iznajti
najboljše sredstvo za rast brk, brade in las, proti izpadanju brk in las in to je
KAPILOR št. 1. On deluje, da lasje in brke postanejo gosti in dolgi, odstranjujejo
prhljaj in vsako drugo kožno bolezen glave. — Naroči naj si ga vsaka družina. Imam
mnogo priznalic in zahvalnic. — Stane franko na vsako pošto 1 lonček 3 K 60 h,
2 lončka 5 K. — Naročajte samo pri meni pod naslovom

Peter Jurišić

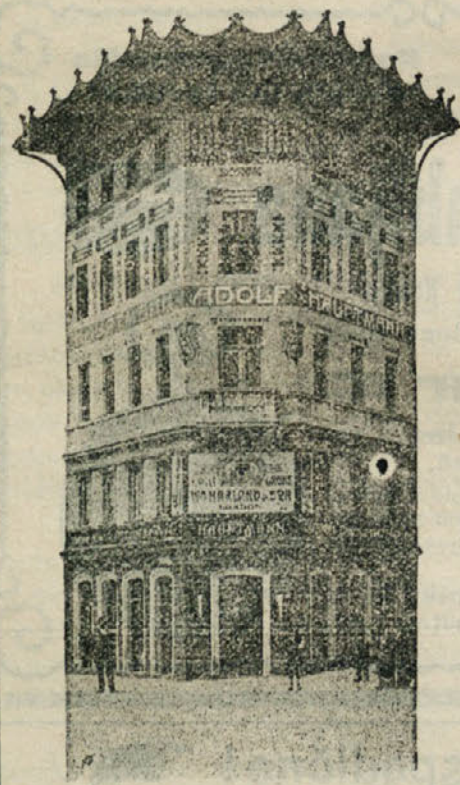
lekarnar v Pakracu šte. 68 v Slavoniji.

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic,
največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in
preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih na-
grobnihi križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI
na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnatelj zamorete kupiti vsak
čas po najnižjih cenah traverze,
železniške šine, cement in vse
druge stavbne potrebščine,
razno orodje, sesalke za vodo,
vino in guojnico, vseh vrst
tehtnice in uteži in vse druge
v železninsko stroko spadajoče predmete.

Prodaja na debelo.

Priznano **oljnate barve**
najboljše

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo
vsako konkurencu po finosti, ki omogočijo z
jako majhno množino pobarvati veliko površino,
razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann
v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža,
laka in steklarskega kleja.
Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Prodaja na drobno.

Izborno zalogo vsakovrstnih
novih in starih vin v sodih
in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

(Kranjsko).

Priporočajte
povsod
„Naš List“

Ustanovljeno l. 1870.

Lastnik Fr. Benque.

Seb. Unterhuber

Tovarna cementa v Weissenbachu. — To-
varna cementnih izdelkov in umetnih
karnov. — Podjetje za betonske naprave
in naprave vodnjakov.

Glavna tovarna
v Beljaku, Schulstrasse 21

Filijalka: v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 73

nasproti topničarske vojašnice.

(Telefon št. 273.)

se priporoča v izvršitev vseh kamnoseških
del iz umetnega kamna (v različnih imi-
tacijah) kakor: posamezne dele za fasade,
balkone, grobne spomenike i. t. d. Stop-
nice po naročilu narejene z železno sestavo,
cementne cevi (rore) z vloženo žično ple-
tenino za napravo vodotokov, vodovodov itd.
itd. Plošče iz cementa (metalique) pre-
proste in z raznimi vzorci za tlak po cer-
kvah, hišah, hodnikih, kuhinjah, trotoarjih
itd. Prevzetje betonskih naprav in vod-
njakov na podlagi posebnega patenta. —
Portlandcement in romancement iz Wei-
ssenbacha. — Proračuni stroškov zastoj
in poštne prosto.

Najcen. in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz Bremna v New York

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhem d. Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori uavedenega parobrodnege društva kakor tudi listke za
vse proge ameriških železnic dobite v LJUBLJANI edino le pri

Edvardu Tavčarju, Kolodvorske ulice št. 35
nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. — Vsa pojasnila, ki se tičejo potovanja, točno in brez-
plačno. — Postrežba poštna, realna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, Californijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in
Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston: Odhod na tej progi iz Bremna enkrat mesečno.
Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Colombo,
Singapore v Avstralijo itd.

Pozor! Berite!